

בתי הדין לעבודה

פ 001168/00		בית הדין האזורי לעבודה בת"א – יפו	
11/04/2005	תאריך	כבוד השופטת שרה מאירי	בפני:

בעניין: מדינת ישראל/משרד העבודה והרווחה
ע"י ב"כ עו"ד גב' ג. לוי
המאשימה

נ ג ד

1. פ.ק.פ. דיזיין בע"מ
2. בן עזרא יעקב
3. מאיר אבי
4. פישמן אייל
הנאשמים ע"י ב"כ עו"ד גב' נ. בנצקי

מיני-רציו:

* עבודה – שעות עבודה ומנוחה – עבודה ביום המנוחה השבועי

הרשעתם של מנהלי "איי.די.דיזיין" בהעסקת עובדים בשבת

כתב האישום מייחס לנאשמים, מפעילי חנות רהיטים "איי.די.דיזיין" בפתח-תקווה, העסקה של שלושה עובדים יהודיים במהלך השבת.

ביה"ד האזורי לעבודה הרשיע את הנאשמים ופסק כי:

האיסור על העסקת עובדים (יהודים) ביום השבת הולם את הערכים לפיהם הוקמה המדינה, כמדינה דמוקרטית ויהודית וכך הוא הן בהקשר הסוציאלי (הרווחה החברתית) והן בהקשר הדתי-לאומי. החוק כיוון להגן על העובד ואף על המעביד, בהקנתו לכולם יום מנוחה מסויים עפ"י ההשתייכות הדתית-לאומית (ולאו דוקא עפ"י האמונה האישית של העובד/המעביד). ככל שפוגע החוק בחופש העיסוק, הרי שמשמגשים הוא את תכליתו באופן מידתי, עומד הוא בפסקת ההגבלה.

אין בעובדה כי חנויות אחרות לא פוקחו ולא הוגשו נגדן כתבי אישום משום הפליה פסולה, כל עוד אין אינדיקציה ברורה לכך.

בנסיבות העניין, הוכח כי הנאשמים 2-4 היו מנהלי הנאשמת 1 בעת ביצוע העבירות; די בכך כדי להביא להרשעתם, ואין נדרשת הוכחה כי הם אלה שהורו לעובדים לעבוד בשבת.

הכרעת דין

החלטתי להרשיע את הנאשמים בעבירות שיוחסו להם בכתב האישום.

אמנה להלן את השתלשלות העניינים ואת מסקנותיי :

1 . ביום 25.9.00, הגישה מדינת ישראל, כתב אישום כנגד 4 הנאשמים, בו נטען כדלקמן :

1. הנאשמת, חברה בע"מ, הפעילה חנות לממכר רהיטים בשם ID DESIGN בצומת ירקונים פתח-תקוה (להלן: "החנות"). הנאשמים 2-4 הינם מנהלי הנאשמת.

2. בשבת שחלה בתאריך 29.1.00 בשעה 10:35 נערך ביקור פיקוח מטעם מפקחי משרד העבודה והרווחה בחנות ונמצא כי הנאשמים העסיקו את העובדת היהודיה אנגל מירי ת.ז. 050716489 (להלן: "מירי") ואת העובדת היהודיה צור אתי ת.ז. 058777376 (להלן: "אתי") בזמן המנוחה השבועית ובניגוד להוראות חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951 (להלן: "החוק").

3. בשבת שחלה בתאריך 19.2.00 בשעה 13:40 נערך בחנות ביקור פיקוח מטעם מפקחי משרד העבודה והרווחה ונמצא כי הנאשמים העסיקו את מירי ואת העובד היהודי גהלי דורון ת.ז. 058487968 (להלן: "דורון") בזמן המנוחה השבועית ובניגוד לחוק.

ביום 21.5.00 הוטלו על הנאשמים קנסות מנהליים, אך בתאריכים 30.5.00, 12.6.00, 25.6.00 הודיעו הנאשמים כי ברצונם להשפט.

נטען בכתב האישום כי הנאשמים מואשמים לפי הוראת סעיף 9, סעיף 26 (א) וסעיף 27 לחוק.

יצויין כי ביום 10.10.00 הוגש כתב אישום מתוקן, משנשמטו 5 עדים מרשימת העדים.

2. ביום 2.4.01 הגישה ב"כ הנאשמים בקשתם להשפט שלא בפניהם, ולבקשתה נדחתה ההקראה למועד אחר.

ביום 26.3.02 כפרו הנאשמים, באמצעות ב"כ, בעובדות (למעט בארוע שביום 19.2.00) ובאשמה.

ביום 1.7.02, נשמעו העדים דורון, מירי, מר מגיד כחלוני (להלן: "כחלוני"), ביום 3.10.02 נשמע מר עבד פדילה (להלן: "פדילה") והדיון נדחה ל – 16.10.02 לשמיעת עדותה של אתי. ב"כ המאשימה הצהירה בתום הדיון: "אלה עדיי". ב"כ הנאשמים ביקשה לטעון "אין להשיב לאשמה" ולהגיש בקשתה בכתב.

הצדדים סיכמו טענותיהם בכתב: הנאשמים הגישו סיכומיהם ביום 12.11.02 והמאשימה ב- 12.12.02.

ביום 23.1.03 נדחתה טענת הנאשמים. ביום 3.3.03 ביקשו הנאשמים כי ביה"ד לא ימשיך בהליך עד להכרעתו של ביהמ"ש העליון בענין בטול כתב אישום (ע"פ 70589/02). ביום 4.9.03 הודיעה ב"כ הנאשמים כי פסה"ד ניתן ע"י ביהמש"ע, ובהתאם חוזרים הם מבקשתם.

ביום 7.9.03 נקבע דיון לראיות הנאשמים ליום 24.11.03 (לאחר מספר בקשות דחייה של הנאשמים).

בדיון הודיעה ב"כ הנאשמים כי מנסים הם להגיע לפתרון, לא רק בהליך זה, ונעתרנו לבקשתה לדחיית הדיון.

ביום 11.5.04 הגישו הנאשמים בקשה לבטול כתב האישום מטעמי הגנה מן הצדק, בקשה שנדחתה ב- 29.8.04.

ביום 17.11.04 נשמעה עדותה של הגב' רננה מדינה, סמנכ"ל משאבי אנוש של א.פ. עיצובים, שותפות מוגבלת, תחתיה פועלת החנות. כן ראוי לציין כי נדחתה בקשת הנאשמים להעיד 4 עדים לענין ההפלייה שבכתב האישום.

סיכומי מאשימה הוגשו בכתב ב- 15.12.04 (הסיכומים הוגשו בכתב לבקשת הנאשמים) וסיכומי נאשמים כדבעי ב- 5.1.05.

משכך – ניתנת הכרעת הדין עפ"י הראיות שבפניי.

3. אדון להלן בכל יסודות העבירה:

א. שבת –

בשני מועדי האישום 29.1.00 ו- 19.2.00 בשעות 10:35, 13:40 עסקיין בביקורי פיקוח, שנערכו בשבת.

לאחר קביעתו של ביה"ד הארצי בענין יעקוביאן (ע"פ 1002/02 מד"י נ' עיוב יעקוביאן) – פסק דין שאושר בפסק דינו של ביהמ"ש העליון (רע"פ 7264/02 עיוב יעקוביאן נ' מד"י ואח"כ בע"פ 1004/00 אלוניאל ופדן נ' מד"י), אין חולק עוד כי המונח "שבת" יפורש לאור משמעותו במורשת ישראל, משזו תכלית החוק.

הנה כי כן – נקבע בזאת כי ביקורי הפיקוח ארעו בשבת.

ב. מיהו יהודי –

גם בענין זה נדרשת ההכרעה להלכות שנקבעו ע"י ביה"ד הארצי, ואדרש לשאלה אם הוכח בפניי כי העובדים עונים להגדרת "יהודי" לענין החוק.

הוגשו תמציות רישום ממרשם האוכלוסין של 3 העובדים (הוצאו ב-22.7.01), בהן צויין בסעיף הלאום "יהודי", והרישום בסעיף הדת נמחק בטיפקס (מ/4, מ/5, מ/9).

בפס"ד אלוניאל קבע ביה"ד הארצי ההלכה לפיה די בהצגת תמציות הרישום כדי ראייה לכאורה לצורך הוכחתה של השתייכות עובד ללאום ולדת היהודית.

כל 3 העובדים אישרו בפני המפקחים כי הם יהודים (מ/6), דורון אישר היותו יהודי (עמ' 4, שורה 10), מירי אישרה היותה יהודית (עמ' 6, שורה 20).

כחלוני, המפקח שביצע ביקורת פיקוח ב- 19.2.00 אישר כי דורון ומירי הזדהו בפניו כיהודים (עמ' 8, שורה 19 – עמ' 9, שורה 2) וכי מירי הזדהתה בפניו כיהודיה, הן בת.ז. והן באומרה כך (עמ' 13, שורה 25 – עמ' 14, שורה 1)

אין בפניי ראייה לסתור. משכך – הוכח בפניי כדבעי, כי העובדים שנטען כי הועסקו בשבת של ה- 29.12.00, הם יהודים.

ג. העסקת עובד –

דורון העיד (הגם שלא זכר את השבת של ה- 19.2.00), כי נכח בביקור פקוח אחד (עמ' 4), כי עבד תקופה קצרה מאוד כמנהל סניף, היה אחראי על העובדים, לא זוכר בדיוק מה היה בביקור וכי היה מנהל חנות. מירי העידה כי עבדה בחנות אי.די. דיזיין, כי אינה זוכרת את השבת של ה- 29.1.00, אך זכור לה ביקור פיקוח בשבת, עת נדרשו העובדים להזדהות עם ת.ז. והיא נתנה פרטים נכונים (בפניי ציינה מס' ת.ז. שלה).

אתי העידה את מספר ת.ז. שלה, כי היא עבדה אצל הנאשמת כמוכרת, זכור לה ארוע שהגיעו מפקחי המאשימה אף כי התאריך הספציפי לא זכור לה (יצויין כי השאלות התייחסו לחודש אפריל, טעות שב"כ המאשימה, תיקנה עוד במהלך העדות ל- 29.1.00). המפקח כחלוני העיד כי כשהגיעו לביקור הפיקוח בחנות, ב- 19.2.00, ראו שמתבצע שם מסחר, מכירת רהיטים והעובדים (לענייננו, דורון ומירי) אישרו בפני המפקחים כי הם עובדים במקום ומקבלים משכורת.

המפקח פדילה העיד כי ביקר בחנות ביום 29.1.00 וכי נמצאו העובדים (לענייננו, מירי ואתי) (מ/6), כי נלקח כרטיס ביקור (מ/8) וכי מדובר היה בתנועה מסחרית, ואישר דו"ח הביקור (מ/7).

הנאשמים לא העידו, ממילא – לא נסתרה בפניי עדות המפקח והעובדים כאמור, ואף לא הרישום שבמ/2, מ/1, מ/6 כי לאחר שנצפתה פעילות מסחרית נכנסו לחנות והזדהו בפני העובדים.

הנה כי כן הוכח בפניי מעבר לכל ספק כי הנאשמים העסיקו העובדים בחנות ובמועדים כאמור בכתב האישום.

מבקשת אני לציין עוד – גם לענין זה אין נדרשת המאשימה, כך לטעמי, לכל רכיבי ההלכה הקובעים יחסי עובד מעביד, משעפ"י תכלית החוק הנדון בהליך שבפניי, די בראיות שהוגשו בהקשר זה (די באמירת העובד כי הועסק אצל המעסיק שנקב בשמו, כמו גם כי קיבל שכרו/הוראותיו ממנו).

אזכיר כי גם דורון חושב (ידיעתו) כי אי.די. דיזיין והנאשמת "זה אותו דבר", וכן את אמירת מירי כי קיבלה משכורת מאי.די. דיזיין, שזה פ.ק.פ. דיזיין.

ד. זיהוי העובדים –

העובדים זוהו עפ"י עדויות המפקחים, באומר ועפ"י ת.ז.. פרטיהם, כולל ת.ז., נרשמו בדוחו"ת שהגישו המפקחים ושעליהם חתמו.

העובדה כי המפקחים או מי מהם לא זכרו כל פרטי הביקורת – אינה מביאה לאיון עדותם, וכך אף באשר לעובדים שהעידו. הראיות והמסמכים שבפניי לא נסתרו ולא סתרו ביסוס לכתב האישום.

משכך – הוכח בפניי כי 3 העובדים שזכרו בכתב האישום הם אלה שהועסקו בחנות, ב- 2 ביקורי הפיקוח הנזכרים בכתב האישום.

ה. אחריות הנאשמים –

העובדים אישרו כי הועסקו ע"י הנתבעת. חלקם ידעו לאשר כי החנות היא של הנאשמת. עוד אישרו כי עבדו בחנות עבור הנאשמת, ובהתאם התקבל שכרם.

הנה כי כן – הוכח בפניי, כדבעי, כי הנאשמת 1 העסיקה את העובדים בשבתות נשוא כתב האישום.

ובאשר לנאשמים 2-4 –

העובדת אתי אישרה כי אחד המנהלים הבכירים הוא הנאשם 4, אף כי אינה מקבלת ממנו הנחיות (עמ' 21, שורה 13).
 "תמוכין מה" יש בדבריו של כחלוני, כי כך נאמר לו ע"י מירי (עמ' 13, שורה 11).

כחלוני העיד כי פנה ממשרדו לרשם החברות, והוגש תדפיס רשם החברות מ- 16.4.00 (מ/3).
 קבעתי בדיון כי עסקינן ברשומה מוסדית כמתחייב מפקודת הראיות, ולא שוכנעתי מהנטען בסיכומי הנאשמים, כי אין זה כך. אציין כי אין בפניי ראיה לסתור.

אינני מקבלת טענת הנאשמים בדבר אופי הרישום או דיוקו – אציין כי הגם שהתדפיס הוצא רק ב- 16.4.00, כולל הוא פרטי מנהלים, הן אלה שמונו מיד לאחר הקמת החברה (הנאשם 2) והן אלה שמונו אח"כ (הנאשמים 3, 4). כך גם כולל הוא שינוי שם החברה הנאשמת.

בהתאם, גם העובדה שעסקינן ברשומה שהוצאה רק ב- 16.4.00 (חודשיים/שלושה לאחר העבירות נשוא כתב האישום), אין בה לשנות, משכולל הוא ציון המועד לפעולה המשפטית הרלוונטית, ומאין, במידת מה, טענה בדבר העדר עדכון לנתונים!
 לכך יש להוסיף כי הנאשמים בחרו שלא ליתן גרסתם בפניי.

עדותה של רננה (מטעם הנאשמים), מציינת שם חדש (א.פ. עיצובים), שתחת גוף זה פועלת החנות, אך ציינה כי מדובר מחד – בשותפות ומאידך – בחברה.

גם בעדותה לא נעשה נסיון להעיד, ואף לא הוגש כל מסמך – ולו כדי לעורר ספק האם הנאשמים 2-4 עונים אכן להגדרת "מנהל" בנאשמת.

לאור כל אלה – הוכח בפניי, מעבר לכל ספק כי הנאשמים 2-4 הם מנהלי הנאשמת 1 במועדים שבכתב האישום; אין נדרשת הוכחה כי הם אלה שהורו לעובדים לעבוד בשבת, ואף לא הוראה סתם – די באחריות שנקבעה להם בסעיף 27 לחוק ומשלא הביאו ראיות לסתור, כאמור בסעיפים 1-2 לסעיף 27.

1. תפקידי הנהלה/אמון אישי –

הנאשמים מבקשים להחיל על העובדים (או על חלקם, ובעיקר על דורון) את החריג שבסעיף 30(א)(5) לחוק.

הוכח בפניי כי דורון היה מנהל החנות.

בנסיבות סמכויותיו כפי שתוארו בפניי, ספק אם היה מקום לפטור הנאשמת מחובתה עפ"י החוק (ביחסי עובד-מעביד ולכך, איני נדרשת הכא) ואף לא בנושא המשפטי דנא.

דורון ניהל את החנות, אך לא קבע מדיניות, לא מדיניות העסקה ולא מדיניות מכירה. דורון ביצע הוראות ופעל לכך כי החנות תפעל. לא שמענו מעדותו או מעדות יתר העובדים כי אכן חל עליו החריג שבחוק.

אוסף ואומר – בפועל, שימש כאחראי משמרת, מוכר בעל התפקיד הבכיר. די בכך כי מירי הציגה עצמה בפני המפקחים כאחראית (מ/1, כחלוני בעמ' 11).

גם מעדות רננה לא למדתי אחרת. את "המנהל" מחליף מנהל מחלקה שבסניף. שכר עובדים אינו נקבע על ידו ובפועל, הגם שהועסק גלובלי

וקיבל שכר גלובלי, אין ללמד מכך דבר לאחריותו, או ל"כובד" המשקל של היותו מנהל.

לאור כל האמור – הוכח בפניי כמתחייב, כי החריג שבחוק אינו חל על העובדים.

ז. חופש העיסוק –

חופש העיסוק הינו מאז ומעולם זכות יסוד מאושיות מדינת ישראל. דא עקא, הנאשמים טוענים כי בחוק ובבצועו יש משום פגיעה בחופש העיסוק (שהוא בעת הנדונה, עפ"י חוק יסוד: חופש העיסוק) – בענין זה, אין דעתי כדעתם.

לטעמי, האיסור על העסקת עובדים (יהודים) ביום השבת הולם את הערכים לפיהם הוקמה המדינה, כמדינה דמוקרטית ויהודית וכך הוא הן בהקשר הסוציאלי (הרווחה החברתית) והן בהקשר הדתי-לאומי.

החוק כיוון להגן על העובד ולטעמי אף על המעביד, כך שנהא כולנו במצב שוויוני, כך שכולנו נדרש ליום מנוחה מסויים עפ"י ההשתייכות הדתית-לאומית (ולאו דוקא עפ"י האמונה האישית של העובד/המעביד).

ככל שפוגע החוק בחופש העיסוק, משמגשים החוק את תכליתו באופן מידתי, עומד הוא איפוא בפסקת ההגבלה.

בהתאם – נדחות טענות הנאשמים בענין זה.

אוסף בהקשר טענתם של הנאשמים לענין הפליה פסולה – אין מקובלת עליי הטענה: עסקינן בהעסקה בשבת המתבצעת בחנות. בעובדה כי חנות אחרת/חנויות אחרות לא פוקחו (ולא הוגשו נגדן כתבי אישום) – אין נגזרת מכך הפליה או הפליה פסולה.

בכל חוק יכול שנגזרת פגיעה בזכות חוקתית כזו או אחרת, אך אין בכך כדי שיתבטל, או תתבטל הפעולה מכוחו. אוסיף מעבר לדבריי לעיל כי בבחינת היקף פעילותה של המאשימה בענין זה – אין לקבל הטענה כי אי הגשת כתב אישום כנגד האחד מוכיח הפליה כנגד מי שהוגש נגדו כתב אישום. העדויות אליהן מפנים הנאשמים, אין בהם כדי הוכחת הפליה.

דומה טענתם לטענת נהג ש"נתפס" בנהיגה במהירות מעל המותר המלין על כי געו לא הואשם, אף שנהג במהירות גבוהה ממנו או שכמותו.

ככל שאין בפניי אינדיקציה ברורה לכך כי נעשתה הפלייה, כי לתכלית נוצרה – איני רואה למצוא הפלייה בעובדות שנטענו.

אזכיר כי לעסקים מסויימים ניתן היתר עפ"י החוק לפעולה בשבת, ודי בכך, לטעמי, לאיונה העקרוני של הטענה.

ח. לא מצאתי סתירות (רבות) כטענת הנאשמים בעדותו של כחלוני (כנטען בסעיף 35 לסיכומי הנאשמים) ובאמירה כי הזדהה בפני המנהל, שהוברר להיות מנהלת – אין לטעמי סתירה, משעסקינן בתאור הפעולה שנעשתה בבקור הפיקוח, והתייחסות (בח.ג.) מול עיון והתייחסות לתרשומת (מ/1, מ/2), מה גם שבראשית עדותו אמר "המנהל שהיה".

הקישור בין שם הנאשמת לסניף בו נעשה הביקור נעשה ע"י העדויות שבפניי.

לאור כל האמור – ומשהוכחו יסודות העבירה מעבר לכל ספק – החלטתי להרשיע הנאשמים בעבירות שיוחסו להם בכתב האישום.

ט. בין כתיבת ההכרעה להקראתה – יצא פסק דינו של ביהמשי"ע בענין "דיזיין 22" והנקבע לעיל בהקשר לסוגיית חופש העיסוק, תואם הקביעות שבו.

י. סוף דבר, משהוכיחה המאשימה את העובדות שבכתב האישום ומשוייתרו הנאשמים על הזכות להביא ראיות מטעמם – מורשעים הנאשמים בעבירות שיוחסו להם כאמור בכתב האישום.

ניתן היום ב' בניסן, תשס"ה (11 באפריל 2005) במעמד ב"כ הצדדים.

שרה מאירי, שופטת

ב"כ המאשימה :

אני מוכנה לטעון לעונש.

ב"כ הנאשמים :

אני מתנצלת, הופעתי היום במקומה של עו"ד גבי גולדהר שנבצר ממנה להופיע, אינני מכירה את התיק ומשכך, אבקש לא לטעון עתה.

ב"כ המאשימה :

אני משאירה לשיקול דעת ביה"ד.

עם נדחה הדיון, אבקש להעלות טיעונינו במועד שיקבע.

החלטה

נקבע לטיעונים לעונש ליום 17.4.05 בשעה 12:00.

ניתנה היום ב' בניסן, תשס"ה (11 באפריל 2005) במעמד ב"כ הצדדים.

שרה מאירי, שופטת

קלדנית אתי אירן
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה